

ענין שבע ברכות - שיעור 848

- I. פסקי רב משה שהובא בספר אהלי ישורון**
- (א) **אם החופה היה קודם השקיעה** והסעודה התחיל בלילה מונין השבעת ימי משתה מהלילה (דף 25)
- (ב) **אם החתן והכלה נתנו רשות** (לעשרה אנשים שרוצים לצאת קודם השבע ברכות) יכולים לעשות לעצמם שבע ברכות קודם שיצאו (אג"מ ב - ו"ז)
- (ג) **מי שלא ידעו** החתן וכלה או הוריהם אין נותן לברך ברכת שבע ברכות אבל אם הוא אדם חשוב יכול לברך
- (ד) **אם אין שם יין** יכול לברך על שכר או מיץ או טיי (דף 29)
- (ה) **אם השתי כוסות** אינם שוה במדה הכוס הגדולה תהיה לברכת המזון (דף 29)
- (ו) **דוי הסר** אומרים גם בשבת (דף 29)
- (ז) **יותר טוב** שאחד אומר כל הברכות (דף 30)
- (ח) **בסעודת שלש סעודות** שגמר במוצאי שבת החתן וכלה ישתו מהכוסות כשיעור מלא לוגמיו בין שניהם (דף 30)

II. פסקי רב חיים קנייבסקי שהובא בספר שביבי אש

- (א) **ברכת היין** נחשב לברכת הנהנין ולא כברכת שבח
- (ב) **מוזגין** כוס של שבע ברכות לפני ברכת המזון (דף נ"ז)
- (ג) **בסעודת שבע ברכות** בסעודה שלישית דאם הוא בבין השמשות מיקל לשתות כוס של ברכה בבין השמשות ויכול לשתות משניהן (דף נ"ז)

III. פסקי מרב השבט הלוי שהובא בספר שביבי אש

- (א) **אלו שמחלקים את השבע ברכות** האם אפשר ליתן בפה"ג לאדם אחד ואת הברכה הסמוכה לה לאחר וכתב דדבר מגונה הוא לברך פרי הגפן בפ"ע ולהפסיקה משאר הברכות שאז לא ניכר כ"כ כוונת תקנת חז"ל שלא נאמר בפה"ג רק כדי להמשיך על ברכת השבח של הנשואין אמנם מעיקר ההלכה אין קפידה כ"כ בזה ויש נוהגין ליתן כל הכרכות לאיש אחד או רק הברכה האחרונה לאיש אחר
- (ב) **כיון שמחמירים** כל שיטות החופה לכתחילה א"כ ודאי יש מקום שתהיה בעדים פריסת ההינומא (דף מ"ז)

IV. עוד עניני שבע ברכות

- (א) **הפיוט דוי הסר לפני ברכת הזימון** המחבר של הפיוט היה תלמיד דרב סעדיה גאון ונהגו לאמרו לזכר חורבן בית המקדש ויש שנהגו שלא לאמרו בשבת דאין להזכיר חורבן ביהמ"ק בשבת ובלקוטי מהרי"ח כתב שאין לאמרו כלל משום הפסק בין מים אחרונים וברכת המזון שאסור להפסיק אף בד"ת (מ"ב קט"ט - סק"א ושובע שמחות ז - י"א) ואולי עיקר תיקון הפיוט היה במקומות ששם לא נהגו במים אחרונים (ס) ודעבד כמר עביד
- (ב) **אין לברך שהשמחה במעונו כשאנשים ונשים בחדר אחד** בלי מחיצה ביניהם כי השטן מקטרג (ספר חסידים ע"ג) ויש מתירים משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בן האנשים ואין כאן הרהורי עבירה כ"כ (נטעי גבריאל מ"ג - ב בשם הלבוש)
- (ג) **מצוה לכל אחד לשמוע הברכות ולענות אמן** והשומעים הברכות וע"י שיחתן אינן מקפידין לענות אמן עונשם גדול מאד (יוסף אומץ דף 332)

(ד) חתן עצמו אינו מברך ברכת אירוסין י"א משום שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך בעצמו וי"א משום יוהרא ולטעם זה אם אין אחר יכול החתן לברך אמנם לטעם הראשון אין החתן יכול לברך כלל ובשעת הדחק החתן יברך אמנם השבע ברכות אינו ראוי שיברך החתן ברכה כזו לעצמו והרמב"ם כעס על החתן שברך ברכות אלו (שדי חמד חתן וכלה י"ח)

(ה) בשעת הדחק אם רואה שלא ישאר אחר ברכת המזון מניין או פנים חדשות יכול לברך אף באמצע הסעודה דדעת הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן דכלי סעודה יכולים לברך אמנם השו"ע (ס"ז - ה) פסק שמברכין אחר ברכת המזון אמנם כמה מהספרדים היו נוהגים לברך ש"ב בשבת בלא סעודה (נטעי גבריאל פ"ג - הערה כ"ה)

(ו) סעודה שאין בו פנים חדשות אין מברכים אלא אשר ברא בלבד (שו"ע ס"ז - ז) וכן הדין בסעודה שאין בו עשרה ויש בו פנים חדשות (ס"ז - ד) ודלא כהט"ז (סק"ז) ועיין ביביע אומר (ג - י"ח) ומברכים אשר ברא אפילו בשלשה וחתן מצטרף למנין השלשה

(ז) יש מברכים אשר ברא אפילו בסעודה שאין מסובים אלא החו"כ ובני ביתם לבדם דחייב לאומרה בכל יום (מנהג הספרדים) ואנו לא נוהגים כן אמנם אם יש שם אורחים אפילו אינם פ"ח יש לברך והעולם אין נוהגין כן ונראה מחמת חסרון ידיעה (נטעי גבריאל דף רכ"ז - אות ט"ז)

(ח) סעודה שאוכלים החו"כ באוירון אין לברך דאין הסעודה נעשה להם כמו למי שאוכל במסעדה או אצל סעודת ברית מילה בז' ימי המשתה אמנם יכול לברך בזימון כמו דבספינה מצטרפין דהוי קביעות ה"נ בזה ואוטו אינו נחשב קביעות (מ"ב קס"ז - סקס"ז) וכ"כ הערוך השלחן (קס"ז - כ"ו)

(ט) המברך ברכת המזון על כוס של יין צריך לשתות ממנו כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית כיון דטעון כוס הלכך ישתה רביעית שלם דיש מחלוקת בשיעור להתחייב בברכה אחרונה י"א דדי בכזית וי"א דצריך רביעית ולכן לצאת מן הספק צריך לשתות רביעית ולברך ברכה אחרונה (שו"ע ק"ג - ג ומ"ב שס)

(י) בענין הדרשות בסעודת שבע ברכות דעת הדברי תורה (מויקלשט) דיותר טוב לשמח החתן וכלה ברקודין וכדחננות וזמירות שירות ותשבחות להש"י ממאמרות ודרשות מכל הרבנים ומקורו מגמרא (ע"פ ס"ז:) ממעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו ועל כל כוס וכוס שהביא אמר חמרא וחיי לפום רבנן ולא דרש לפנייהם משום (ל) דאם אחד דורש כל הרבנים צריכים לדרוש ואז יאריכו ימי המשתה ב' וג' שנים ויותר (כ) ועוד משמע שמחזיקים את החתן לע"ה שרק ע"י ד"ת יהיה סעודת מצוה (ג) ועוד אמרינן דמבטלין ת"ת להכנסת כלה (כתובות י"ז) משמע דשמחה גדולה יותר מת"ת (ד) ועוד כשאומרים תורות ואגדות וכל אחד רוצה להראות כחו וגבורתו לא יכבדוהו ולא ישמחוהו בכל מה שירבו יותר וכל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות אמנם עיין במגן אבות להתשב"ץ (ל"ג - ג) שכתב דשלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה אכלו משלחנו של מקום ומכאן נהגו לדרוש בסעודת חתן והוא מנהג קדמונים ולכן מי שאינו מיסב בסעודה של מצוה הוא כמנודה לשמים מפני שהיה מנהגם לדבר ד"ת (פסיס קי"ג:)

(יא) לחלק ברכות הנישואין וברכת ש"ב י"א שנותן כל ברכות לאיש אחד לפי שבברכות הנישואין ישנן ברכות שאינן פותחות בברוך (הר צבי ב - מ"ד ושו"ת שערי אפרים ט) אמנם מנהגינו אינו כן (אג"מ ח"ע י"ד ויביע אומר ז - ז) מ"מ שזה שמברך ברכה הסמוכה לחברתה ישמע הברכה הקודמת הפותחת בברוך ולכן רצוי שקודם מעמד החופה יזמינו את כל המברכים שיעמדו סמוך לחופה כדי שלא יהא הפסק בין הברכות ולא יפסיק בדיבור בין ברכת הגפן לבין ברכתו שאינו פותח בברוך (שובע שמחות ז - ס"ז) אך יש איסור הפסק בין ברכת הגפן לשתיה בברכות הפותחת (אג"מ ה"ל) וה"ה ברכת התורה וההפטר